

Az élet mint hivatás

JOSEPH WILLIAM TOBIN CSSR

BEVEZETÉS AZ ELSŐ KONFERENCIÁHOZ

Hálás vagyok az Európai Szerzeteselöljárói Konferenciák Uniójának. Ennek a gyűlésnek a kezdetén örömteli feladatomban, hogy dikasztériumunk prefektusának, João Bráz de Aviz bíborosnak, valamint XVI. Benedek pápa negyven női és férfi munkatársának testvéri üdvözlését tolmácsoljam, akik az egész világon segítik Öszentségét a megszentelt életet élőkért végzett pasztorális munkájában. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja régi és gyümölcsöző kapcsolatokat ápol az UCESM-mel.¹ Remélem, hogy jelenlétem kifejezi az Önökkel és az Önök által képviselt nemzeti konferenciákkal való szolidaritásunkat.

Arra kaptam felkérést, hogy a gyűlés fő témájához: „Szerzetesek Európában: az élet, mint hivatás” ajánljak néhány gondolatot két előadás keretében. E felkérésnek oly módon remélek eleget tenni, hogy a hivatás különböző aspektusait világítom meg. A hivatás olyan valóság, amely két szabadság találkozását feltételezi: Isten – a hívó fél – abszolút szabadságát és az emberi lények szabadságát, akik válaszolnak erre a hívásra.

Holnap majd arra hívom meg Önöket, hogy a misszió fogalmán gondolkodjunk, amely elválaszthatatlanul kötődik a hivatás fogalmához. Habár jómagam nem vagyok európai, remélem, sikerül néhány olyan gondolatot fel-

JOSEPH WILLIAM TOBIN (USA) redemptorista szerzetespap, a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának titkára, 2012 októberétől Indianapolis érseke. – A két előadás elhangzott az UCESM 15. közgyűlésén Lourdes-ban, 2012. március 19–25. között. A második előadást következő számunkban közöljük.

¹ Európai Szerzeteselöljárói Konferenciák Uniója.

vetnem az európai szerzetesek és szerzetesnők missziójával kapcsolatban, amelyek esetleg további eszmecsere alapjául szolgálhatnak majd.

Azon kötelékek okán, melyek a szerzetesség, s éppúgy a dikasztériumunkkal való testvériség révén egyesítenek, remélem, kedvesen elnézik nekem e két konferenciabeszéd szegénységét. Azt kívánom, bárcsak azzal a tudományos tágassággal és mélységgel szólhatnék, mely az UCESM korábbi gyűléseinek előadóit jellemezte. Én sajnos aligha tudok azon kiváló férfiak és nők nyomdokába lépni, akik korábban beszéltek Önökhöz. Mindazonáltal, akárcsak Péter apostol, mindazt, „amim van”, Önöknek adom (ApCsel 3,6), bízva abban, hogy az Önök tapasztalatai és a Szentlélek munkálkodása megsokszorozza ezt a néhány kenyeret és halat, hogy táplálékul szolgálhasson eme fontos gyűlés számára.

ZARÁNDOKÚTON

Amit nyújtani tudok, az a zarándok tapasztalata, minthogy idestova húsz esztendeje hagytam el szülőhazámat, s ezzel 1973 óta – mikor először tettem redemptorista misszionáriusként fogadalmat – új értelmet kapott számomra a személyes kivonulás. Talán hasznos kiindulópontja lehet elmélkedésünknek a zarándoklét tapasztalata, mivel mi is a világ egyik híres szentélyében – a földkerekség minden tájáról ide tartó számtalan vándor, különösen is a betegek, a szenvedők és a bajban levők úti céljánál – gyűltünk össze. Ha igaz az, hogy az Egyház Zarándok népként² tekint magára, akkor a szerzetesek és szerzetesnők különleges hivatása az, hogy tanúskodjanak annak igazságáról, hogy „nincsen itt maradandó hazánk” (Zsid 13,14), mivel hivatásunk arra kell vezessen, hogy „egyre inkább Krisztus-formájú személyekké” váljunk egy „földi zarándokút” során, mely végül „eljut a fényesség kiapadhatatlan forrásához”.³

A zarándoklás szent tapasztalat, mely megtalálható a legtöbb vallásban és sok kultúrában. Érdekes módon a zarándokút fogalma néhány olyan társadalomban is fennmaradt, amelyből a többi hagyományos vallási forma a szekula-

² A II. Vatikáni Zsinat *Lumen Gentium* kezdetű dogmatikus konstitúciója az Egyházzól (LG) I, 48; A II. Vatikáni Zsinat *Gaudium et Spes* kezdetű lelkipásztori konstitúciója az Egyházzól a mai világban (GS) 45, 57, 58; II. János Pál pápa *Dives in Misericordia* kezdetű enciklikája az Isteni irgalmasságról, 13.

³ II. János Pál pápa *Vita Consecrata* kezdetű apostoli buzdítása az Istennek szentelt életről és annak küldetéséről az Egyházban és a világban (a továbbiakban VC) 19.

rizáció hatására kikopott. Ha igaz, hogy eme gyűlésen képviselt legtöbb ország a szekularizáció egyre szélesebb körű hatását tapasztalja, akkor ugyancsak igaz lehet, hogy mindezen országok saját határaikon belül egy vagy akár több zarándokközpontot is fellelhetnek, s ezek népszerűsége más vallásos jellemzők csökkenése mellett is folyamatos.

Talán azért van ez így, mert a zarándokút magának az emberi életnek paradigmatisztikus tapasztalatát képviseli. Érezzük, vagy legalábbis reméljük, hogy életünk nem pusztán atomok véletlenszerű ütközéseinek termékeként, vak sorsként vagy biológiai késztetésekként fogható fel. Tudjuk, hogy valahol kezdetét vette, és érezzük, vagy legalábbis azt reméljük, hogy tart is valamerre. Amint a zarándokok egy nem látható szentély irányába haladnak, úgy adunk célt életutunknak azáltal, hogy egy hely vagy Személy felé „igyekszünk”, akit gyakran csupán „tükörben, homályosan” (1Kor 13,11) pillantunk meg.

A zarándokút szentsége nem egyszerűen az óhajtott cél elérése révén tapasztalható meg. A zarándok nap mint nap, óráról órára és minden percben megéli meghívását az út folyamán: minden egyes hittel megtett lépésben. Ahogy az élet útját járjuk, egy paradoxont ismerünk fel: miközben az út során radikálisan megváltozunk, egyszersmind mégis ugyanazok maradunk. Így fontos állomásokat vagy azonosítható szakaszokat fedezhetünk fel, amelyeken keresztül haladunk, miközben identitásunk legbensőbb magja mégis titokzatos módon változatlan marad. Ennek a paradoxonnak közismert metaforája egy nap, amely reggelből, délidőből és estéből áll, mivel ezek mindegyike jól elkülöníthető egymástól, s mégis egyetlen egységbe forrnak össze. Bár összetartoznak, mégis az élet minden egyes szakaszának megvan a maga sajátos értéke, amely önmagában tekintendő, s nem csupán a következő állomás előkészítéseként.

Az alapvető irányultság tapasztalata, vagy ha úgy tetszik, az „elrejtett kincs” vagy „nagy értékű gyöngy” felfedezése, melynek birtoklása arra indít, hogy „mindenünket eladjuk” (vö. Mt 13,44–46) írhatja le a hivatás lényegét. Ebben az értelemben hivatásunk annak a döntésnek a kifejezése, amely létünk legmélyén változatlan marad, annak ellenére, hogy életünk reggele délutánná növekszik, míg végül megérkezik az este homályába. Mielőtt a szerzetesi hivatás gondolatához érkeznénk, feltehetjük a kérdést: milyen értelemben mondhatjuk az élet zarándokútját hivatásnak?

A Hivatásokért való imádság 49. világnapjának előkészülete során a Szentatya nemrégiben arra emlékeztetett, hogy létezésünk mély igazsága egy meglepő misztériumban rejlik: minden teremtmény, főként minden emberi személy,

„Isten gondolatának és szeretetteljes cselekedetének gyümölcse, ennek a végtelen, hűséges és örök szeretetnek (vö. Jer 31,3). Ennek a valóságnak a felfedezése valóban, teljes mélységében átalakítja életünket.”⁴

Az emberi létezés titkával szembesülve a keresztény hit vallja, hogy az ember azért létezik, mert a Teremtő hívta létre. Ilyen szemszögből nézve minden egyes emberi élet „hivatás”, meghívás arra, hogy másokkal együtt közösségben és szolidaritásban éljünk és növekedjünk.

Első pillanatától kezdve tehát ez a hivatás Isten ingyenes ajándéka (karizma), s egyszerre mind itt és most valóra váltandó feladat (kötelezettség). Karizma és elkötelezettség, hivatás és misszió ugyanazon teológiai valóság két oldala: az igazságé, hogy nem vagyunk egyedül, egy hideg és személytelen univerzum közepén elveszettek. Bármilyenek is életünk meghatározott körülményei, mindig a nagy Titokhoz kapcsolnak minket, a Titokhoz, amely ott rejlik mindennek az eredeténél. Személyes titok ez, akit mi „Istennek” nevezünk, Ő szeret minket és szerető választ vár minden férfitől és nőtől.⁵

AZ IGÉNEK VALÓ ENGEDELMESSÉGBEN

Életünk zárandokútja Lourdes-ba hozott minket, ahol elmélkedésünket szükségképpen két nő jelenléte alakítja: Szűz Máriáé és egy fiatal parasztlányé, Soubirous Bernadetté. Máriának Lukács evangéliumában elbeszélte története, s Bernadett rövid élete, amelyet könyvekben és filmekben örökített meg, fontos pontokon összekapcsolódnak, így segíthetnek minket abban, hogy az életet hivatásként értelmezhessük. Bernadettnek és Isten Anyjának útja olyan életet idéz fel, amely válasz egy ígére:

- olyan ígére, amely létük középpontjában szólítja meg őket: Mária hálával telten ismeri fel annak a hangját, aki „rátekintett szolgálója alázatosságára” (Lk 1,48); cserében meglátogatja Bernadettet és saját nyelvjárásában beszél hozzá.

⁴ XVI. BENEDEK PÁPA üzenete a hivatások 49. világnapjára.

⁵ LUIS GONZÁLEZ QUEVEDO: Vocación: vocación en la Biblia, in Ángel Aparicio – Juan Canals (eds.): *Diccionario Teológico de la Vida Consagrada*, Publicaciones Claretianas, Madrid, 2009, 1864.

- olyan ígére, amely tiszteli őket és méltóságukat: Mária felidézi, hogy „nagyot tett velem a Hatalmas”; Bernadett úgy emlékezik vissza, hogy szépséges látogatója „úgy tekintett rám, mint egy személyre”.
- olyan ígére, amely másokhoz küldi őket misszióba.

Könnyen felismerhetjük Mária és Bernadett történetében az Isten Igéje általi meghívás legfőbb jellemzőit:

- Minden bibliai meghívásnál *a kezdeményező fél mindig Isten*. JHWH azért választja ki Izrael népét, mert szereti (MTörv 7,6–8). Nem a tanítványok választják Jézust, hanem ő választja ki őket (Jn 15,16; Mk 3,12).
- A meghívás mélységesen *személyes*. Isten ismeri és nevéen szólítja a férfiakat és nőket.
- Isten személyes hívása *választ vár*.
- Isten nézőpontjából a meghívás mindig *kegyelmi ajándék*: Isten azt választja, akit csak akar (vö. Mal 1,2); a meghívás elfogadása szabad marad és visszautasítható (vö. Mt 19,21–22).
- Isten megdöbbenő módon nem a világ hatalmasait és erőseit választja ki arra, hogy megváltásának tervét megvalósítsák. Sőt, az Írás kifejezetten *Isten kicsinyek felé hajlását* hangsúlyozza, azok felé, akiket könnyen megvetnek. Izrael a legutolsó a nemzetek között (MTörv 7,7). Isten letekintett szolgálója alázatosságára (Lk 1,48). Isten azt választja, „ami a világ szemében balga, hogy megszégyenítse a bölcseket, [...] ami a világ előtt gyöngye, hogy megszégyenítse az erőseket, s ami a világ előtt alacsonyrendű és lenézett, [...] a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak (1Kor 1,27–28).”⁶

Olyan zarándokként, aki életutam során közel huszonöt évet töltöttem rendi családom kormányzásának szolgálatában, a hivatás természetén gondolkodva, Mária és Bernadett képét szemlélve, három gondolatot szeretnék kifejezni. Először is arra szeretném meghívni Önöket, gondolkodjanak el azon, mely evangéliumi tanácsot tarthatnánk a mai Európában a legfontosabbnak. Azután fel kell ismernünk a különbséget hivatás és foglalkozás vagy karrier között. Végül egy pillanatra azon is elgondolkodunk, hogyan tudnánk a szeretetet maradandóvá tenni.

⁶ Ibid., 1826.

IRÁNYADÓ FOGADALOM?

Segíthet-e, ha kiemelünk egyetlen fogadalmat, amely a huszonegyedik század második évtizedének vallásos életében különleges szerepet játszik? Ha igen, melyik legyen az? Amikor az evangéliumok tanúságát a jelenkor eseményeinek tükrében vizsgáljuk, úgy tűnhet számunkra, hogy a szerzetesi tisztaság egyedülálló tanúságot szolgáltat azon közbotrányokkal szemben, melyeket klerikusok és szerzetesek helytelen szexuális viselkedése, valamint a szexualitás egyszerű biológiai készletessé való redukálása okoz. Másrészt viszont a kirekesztettek és szegények szüntelen előtérbe állítása életmódjukban arra indítja a szerzeteseket és szerzetesnőket, hogy még inkább megérthessék, és teljesebb módon megélhessék a szegénység evangéliumi tanácsát. Mindazonáltal most azt szeretném hangsúlyozni, hogy az engedelmesség milyen döntő szerepet játszik a mai kor apostoli életében.

Szinte már közhelyszámba megy, hogy az Egyház és vele a szerzetesrendek és kongregációk gyorsan változó világban élnek. Korunkat átmeneti időszaknak nevezhetjük, mivel „hatalmas tudományos és technológiai fejlődés, valamint a kommunikáció hatékony formái” jellemzik, „amelyek olykor gyarmatosítják a lelket”.⁷ A globalizáció kétértelmű tapasztalata pedig függetlenné tesz minket, ugyanakkor aláaknázza a sajátos kulturális identitást. Korunk azonban egyszermind a *kairos* pillanatainak kora is, amikor megdöbbenve tapasztalhatjuk, hogy a hozzánk szóló Isten egyben a történelem Ura is. „Az értelmesség krízisével és az iránta való szomjjal szembesülünk, amely ezerféle csábítással és ígérettel kecsegtet.”⁸

Intézményeinknek azonban döntéseket kell hozniuk még a jelen pillanat „köztes idejében” is. Minthogy azonban a szerzetesi élet hivatás, nem szabhatja meg döntései kritériumait szeszélyesen vagy csupán saját erejéből. A hangok zűrzavara közepette, amelyek a „lélek gyarmatosítására” törekednek, szerzetesrendjeinknek meg kell különböztetniük az Ő hangját, aki Magához hívott minket és elküldött, hogy hirdessük igéjét, gyógyítsunk és előkészítsük azokat a helyet, amelyeket meg kíván látogatni (Lk 10,1sk).

Az elmúlt öt évtized viharos változásai szerzetescsaládjainkban, valamint a világ mai folyása megkövetelik a szerzetesektől és szerzetesnőktől, hogy figyel-

⁷ INTERNATIONAL CONGRESS ON CONSECRATED LIFE: *What is the Spirit saying to the Consecrated Life?*, Final Document, Róma, 2004, 2.

⁸ Uo.

mes és helyesen ítélő szívvel készek legyenek szabadon követni a Szentlélek su-
gallatait. Belátjuk-e, mennyire szüksége van a szerzeteseknek arra, hogy külön-
ös figyelmet szenteljenek az engedelmisség fogadalmának, mint olyan elkö-
teleződésnek, amely közös felelősséggel Isten akaratát keresi az egyes szerzetesi
családok sajátos karizmájának megfelelően?

Szeretek a VI. Pál pápa által megfogalmazott radikális kontextusban tekin-
teni fogadalmunkra:

„Túl az Egyház törvényeinek pusztán formális, legalista megtartásán, vagy
egy egyházi feljebbvalónak való alávetettségen, [az engedelmisség] Krisz-
tus misztériumába való behatolás és annak elfogadása, aki engedelmisség
által váltott meg minket. Az Ő alapvető cselekedetének folytatása: Igent
mondás az Atya akaratára.”⁹

Az engedelmisség ilyen alapvető értelemben egybecseng Isten Igéjével és
szerzetes családjaink gazdag lelki örökségével, segítve minket abban, hogy
megkülönböztethessük a Mester hangját és felismerjük a *kairost* napjaink káo-
szában.

EGY KÉRDÉS ÉS EGY VÁLASZ

Az evangélium számos „meghívástörténetet” mond el, olyan elbeszéléseket,
amelyekben Jézus meghívást közvetít, s e meghívást hallgatói elfogadják vagy el-
utasítják. Az én legkedvesebb „történetem” az egész János-evangélium, amely
egy kérdéssel kezdődik, és egy meghívással fejeződik be. Jézus első szavai ezek:
„Mit akartok?” (Jn 1,38); az evangélium pedig Péterhez intézett szavaival zárul:
„Te kövess engem!” (Jn 21,22). Ellentétben a szinoptikus evangéliumokban ta-
lálható apostoli meghívásokkal, Jánosnál Jézus Andráshoz és a másik tanít-
ványhoz szóló első szava vágyaikra, álmaikra és ideáljaikra válaszol. „Mit akar-
tok?” Az evangélium egy megdöbbentő találkozás története Isten – aki „úgy
szerette a világot” – és az emberi szív legmélyebb vágyai között. A követésre va-
ló meghívás a húsvéti titok kinyilvánítása, az Atya megváltó tervének teljes fel-
tárása után hangzik el.

⁹ VI. PÁL PÁPA: *Discorsi al Popolo di Dio 1966–1967*, Studium, Roma, 1968, 119.

Isten keresése mindig is az Abszolút és Örök után szomjúhozók kutatása volt.¹⁰ A nagy vallások hagyományai is ezt tükrözik, akár csak a szekularizált társadalmak, amelyekben férfiak és nők az életnek, halálnak, szeretetnek és szenvedésnek valamilyen értelmét keresik egy kinyilatkoztatott hittől függetlenül. Mint Pál az Areopaguszon, ha megfigyeljük ezen társadalmak által emelt „szentélyeket”, az Agnosztosz Theosz (ApCsel 17,23) sok oltárát vehetjük észre.

A szerzetes számára a végső értelem keresése Jézus Krisztusban nyer végleges választ. Valljuk: „Uram, kihez mennénk? Tiéd az örök életet adó tanítás. Mi hittünk és tudjuk, hogy te vagy az Isten Szentje” (Jn 6,68–69). Mégis – bár örömmel ismerjük fel, hogy „megtaláltuk, akit kerestünk”, ahogy a tanítványok lelkesen újságolták Nátánielnek az evangéliumi elbeszélés kezdetén (vö. Jn 1,41) – a keresés folytatódik.

Szerzetesi hivatásunk a keresztségben kapott megszentelődés különleges és gyümölcsöző elmélyítése, s ugyanakkor Isten keresésének folytatása. Tizennyolc évig elmélkedtem a redemptoristák generális kúriájának kápolnájában lévő képen, amely háromnegyed profilból ábrázolja Jézust. A Mesternek mindig marad egy rejtett oldala, ezért imádságunk mindig is ez marad: „Uram, a te arcodat akarom keresni” (Zsolt 27,8).

ZARÁNDOKOK VAGY PROFIK?

A szerzetesi hivatás megélésének vannak olyan módjai, amelyek valami másra redukálják azt. Például veszélyt jelenthet, ha a hivatást egyszerű foglalkozásnak tekintjük. Különösen is érvényes mindez az úgynevezett „aktív” vagy „apostoli” rendekre a nyugati társadalmakban. Szoros értelemben a foglalkozás egy feladatkör vagy speciális szolgáltatás elvégzésére képesít, míg a hivatás olyan hívás, amely az egyes ember legbensejében visszhangzik, azon a „helyen”, ahol Isten hangja hallhatóvá lesz. Hadd próbáljam meg bemutatni, mire is gondolok.

Jó néhány éve az Általános Elöljárók Uniója (USG) egyik tagjával, közeli jó barátommal beszélgettem. Nem sokkal azelőtt fejezte be egyesült államokbeli testvéreinek vizitációját, s mivel a mi általános tanácsunk éppen az amerikai tartományok vizitációja előtt állt, kíváncsi voltam a tapasztalataira. Kissé szo-

¹⁰ A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEINEK ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAINAK KONGREGÁCIÓJA: *The Service of Authority and Obedience: Faciem tuam, Domine, Requiram*, Instruction, Vatikán, 2008, 3.

morúnak és tanácstalannak látszott, és azt mondta, bizony könnyebb lelkiekről beszélni a világi társult tagokkal, mint saját rendtestvéreivel. Minthogy korábban néhány redemptorista közösségben tapasztaltam hasonlót, nem tágítottam, udvariasan arra kérve, hogy fejtse ki bővebben a meglátását. Azt felelte, hogy nem bizonyos benne, de az volt a benyomása, hogy az Egyesült Államokban nagyon fontos, hogy a szerzetes egyszersmind professzionális „szakember” is legyen. Azon töprengett, vajon a professzionalizmus hagy-e valamilyen teret a misztikának.

A nyugati nemzetek körében a professzionalista kifejezés általában magasan képzett, kiemelten díjazott dolgozót jelöl, aki többnyire kreatív, intellektuális kihívást jelentő munkájában számottevő függetlenséget élvez tisztes fizetés mellett. Kevésbé szűk értelemben jelenthet olyan személyt is, aki egy bizonyos tevékenység végzéséhez nagy szakértelemmel rendelkezik.¹¹

Vannak tehát tagadhatatlan és, véleményem szerint, teljességgel helyénvaló értékei a professzionalizmusnak a megszentelt élet terén is, mint például tagjaink szellemi képzésének prioritása, vagy a szervezési és vezetési stratégiák alkalmazása a tervezésben és értékelésben. Maga Jézus is arra figyelmeztet, hogy vegyük számba a téglákat és katonákat mielőtt végső döntést hoznánk egy torony vagy egy csata ügyében (vö. Lk 14,28–33). Mindnyájan élvezhettük a kezdeti és a folyamatos képzésünk nyújtotta lehetőségeket. Gerald Arbuckle SM atya felhívta a figyelmünket mindarra, amit szerzetesként a nagyvállalatok világától tanulhatunk, és sokan tanulmányoztuk olyan gondolkodók munkáját, mint Peter Drucker, azon való igyekezetünkben, hogy közösségeink számára megfelelő útirányt vázoljunk fel.

A szakmai hozzáértés megbecsülése hasznos lehet a megszentelt életben is mindaddig, amíg összeegyeztethető tanítványi életmódunk alapvető értékeivel. Ahogy én látom, a gondot az okozza, amikor a megszentelt életet professzionálizmussá redukáljuk, megfélemlítve „az egy szükségesről” (Lk 10,42) vagy „a Kereszt balgaságáról” (1Kor 1,23). Sokféle körülmény járulhat hozzá ahhoz, hogy ilyen egysíkúan értelmezzük a szerzetesi életet.

Mindazon értékeken túl, amelyeket a nyugati társadalom az oktatásnak, a személyi autonómiának és az anyagi függetlenségnek tulajdonít, a megszentelt élet tagadhatatlan bürokratizálódása is megfigyelhető, amely különösen a vezetés tagjait érinti. Michael Holman SJ, aki 2011-ig töltötte be az egyesült királyságbeli jezsuita rendtartomány provinciális tisztségét, azt az észrevételt tette, hogy

¹¹ Vö. hivatkozásokat itt: http://en.wikipedia.org/wiki/Professional#cite_note-Gilbert-0

Csehszlovákia kommunista vezetése idején a hatalom leghasznosabbnak azt a módot találta a keresztények hitének aláaknázására, ha végzetlen nyomtatványokat töltetett ki velük.¹² Talán azon tűnődnek, vajon az Önök általános vezetősége vagy helyi egyházközsége nem hasonló stratégiát követ-e! Holman atya megjegyzi, hogy napjaink alapos képzésének fel kell készítenie a jövő papjait és szerzeteseit kockázati becslésre, egészségbiztonsági jelentések írására, a bizottsági üléseken való jó szereplésre és az alkalmazottak irányítására ahhoz, hogy mind-ezen feladatok a misszió eszközei, és ne a kiábrándulás oka legyenek.¹³

Mindazonáltal nem könnyű-e elveszíteni manapság a misszió perspektíváját az előjárókra nehezedő adminisztratív követelmények közt? Adminisztratív feladataik mellett még az egyes rendtagok egyéni szükségleteinek figyelembevétele is terheli őket. George Wilson SJ számolt be arról a jellegzetes kísértésről, amely a szerzetesi életben szolgáló vezetőkre leselkedik: olyannyira leköti őket az egyes tagok szükségleteire való odafigyelés, hogy közben a közösség egésze elveszíti irányulását. Szerinte olyan ez, mintha egy ilyen provinciát egy 100 fős társasághoz hasonlíthatnánk, amely egy folyón utazik egy nagy tutajon. Mindegyik utas elégedett az előjárói felől megnyilvánuló gondoskodással, azonban senki nem veszi észre, hogy a vállalkozás egésze a Viktória vízesés felé sodródik.¹⁴

Az emberi élet valóságához hozzátartozik némi feszültség is. Feszültség nélkül senki sem tudna állni, járni vagy énekelni. De vajon a megszentelt élethez szükséges alapvető feszültség nem tűnik-e el oly módon, hogy karizmáink energiái lassan kialszanak? Ezt a feszültséget én a „mit *tehetünk* és a „mit *kell* tennünk” közötti dinamikus kapcsolatnak nevezem. A vezetési stratégiák a tagjaink közötti növekvő széttöredezéssel párosulva oda vezethetnek, hogy csupán korlátainkat ismerjük fel, ahelyett, hogy új lehetőségeket fedoznánk fel.

A józan pragmatizmus bizonyosan hasznos képesség, ám ha hűek szeretnénk maradni hivatásunkhoz, akkor ennek a gyakorlatiasságnak ki kell állnia az Isten Igéjéből származó kihívások és szerzetes családunk sajátos karizmatikus feladatainak és szükségleteinek próbáját. A stratégiák és eszközök használata a tervezésben, a vezetésben és értékelésben küldetésünk módszeres terméketlenné válását eredményezheti, ha mindezen eszközöket nem szembesítjük azzal az ideállal, amely kockázatos és látszólag haszontalan, azaz egyszerűen: nem professzionális. Jézus

¹² MICHAEL HOLMAN: Vocation in an ever-changing World, *The Tablet*, 2010. június 19., 15.

¹³ Ibid.

¹⁴ GEORGE WILSON SJ: *Leadership or Incumbency*, http://gbwilson.homestead.com/Leadership_or_incimbeny.htm

nemcsak azt tanácsolja nekünk, hogy a téglákat és katonákat vegyük számba, hanem a bárányokat is; noha az utolsó számba veendő esetében egy ésszerűtlen számítás okán a pásztor elhagyja a kilencvenkilencet, hogy megkeresse azt az egyet (Mt 18,12). Mit mondana a tartományi gazdasági vezető? Tartományaink és rendházaink kis hajói nem a tengerpartra valók, ahol hálóinkat foltozgatjuk. A mély és veszedelmes vizeken kell hajóznunk, hogy zsákmányra halászhassunk (Lk 5,4).

HOGYAN ŐRIZHETJÜK MEG A SZERETETET?

Évekkel ezelőtt egy különben felejthető regényt olvastam, melynek legérdekesebb pontja a szerző dicsekvése volt az előszóban. Olvasóit azzal biztatta, hogy a regény majd megtanítja őket arra, hogyan őrizhetik meg a szeretetet. Elolvastam a regényt, ám a befejezéshez érve úgy éreztem, hogy a megígért tanulságot sehol sem találom. Az utolsó oldal után azonban, a könyv hátsó borítóján az olvasó a szerző zárszavára bukkan. Ez valahogy így hangzik:

„Kedves Olvasó, talán félreértett engem. Ha meg akarja őrizni a szeretetet, két alapvető elvet kell szem előtt tartania, amelyek közül a második a fontosabb. Először is: sohasem késő boldog gyerekkort élni. Másodszor: a titok nyitja a misztérium. Amint a szeretetet természetesnek vesszük, amint úgy véljük, hogy kijár nekünk az életben, amint a szeretett személy a háztartásunk egy bútordarabja lesz – azzal a különbséggel, hogy néha helyet változtat –, a szeretet haldokolni kezd, mert eltűnik belőle a misztérium.”

A hivatást nem szabad csupán Isten kezdeti meghívására, még kevésbé az ember egyszerű válaszára redukálni. A hivatás szüntelen dialógus Isten és az ember között. Mint ahogy a házasságot sem csupán a szerelem első megvallása, az udvarlás vagy éppen a kölcsönös házassági ígéret megtétele jelenti, a szerzetesi hivatás is valódi szerelmi történet, amely élethosszig tart.

A hivatásban való állhatatosság kegyelme a szeretet-dialógus folytatására való szándékot jelenti, s ebben Jézus követésre történő felszólítása sarkcsillag módjában vezérli életünket. Ezért hangsúlyozza az Egyház, hogy a szerzetesi élet – amely Isten Igéjének meghallásából születik – szükségszerűen magában foglalja Krisztus követését, az evangéliumokban lefektetett legfőbb szabály szerint.¹⁵ A legu-

¹⁵ A II. Vatikáni Zsinat *Perfectae Caritatis* kezdetű dekrétuma a szerzetesi élet korszerű megújításáról, 2.

többi Ifjúsági Világtalálkozón, amelyre múlt nyáron Madridban került sor, XVI. Benedek pápa arra emlékeztetette fiatal szerzetesnőkből álló hallgatóságát, hogy

„a Krisztus tisztasága, engedelmissége és szegénysége követésének szentelt élet Isten igéjének élő ’egzegézisévé’ válik. [...] Minden karizma és minden szabályzat ebből források és ennek kifejtésére törekszik, új utakat nyitva így a keresztény életben, melyeket az evangélium radikalizmusa jellemez.”¹⁶

A hivatás természete maradandó dialógusként és az evangélium lényegét alkotó erőként megköveteli, hogy a szerzetes állandó kapcsolatban maradjon Isten Igéjével. Ez hivatásunk, a szeretet párbeszéde fenntartásának alapvető feltétele, és egyben előfeltétele a szerzetesek által oly annyira vágyott „új evangelizáció” folyamatában való részvételnek is. A *Vita Consecrata* apostoli buzdítás így magyarázza ezt:

„Annak érdekében, hogy az újraevangelizálás jelenkori nagy kihívására megfelelő módon lehessen válaszolni, mindenekelőtt az Istennek szentelt élet olyan formájára van szükség, mely engedi, hogy a kinyilatkoztatott ige és az idők jelei szüntelenül megszólítsák.”¹⁷

Örömmel mondhatom, hogy dikasztériumunknak az a benyomása, hogy a szerzetesi intézmények élete egyre jobban előtérbe helyezi Isten Igéjét. Kongregációnk új másodtitkára, Nicoletta Spezzati ASC nővér, megvizsgálva a szerzetesi intézmények által a Szentszékhez rendszeresen benyújtott beszámolókat (vö. 592. kánon, 1. §), nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy manapság a szerzetesek központi helyet biztosítanak Isten Igéjének mind személyes, mind pedig közösségi életükben. A szerzetes számára napjainkban az Igével folytatott dialógus

„a lelki élet alapvető része, megvilágítja ítélőképességét, megítéli életmódját, megtérésre szólítja fel, megerősíti a közösségben, átjárja a közösségi életre és a misszióra vonatkozó testvéri döntéseket, és a tekintély szolgálatát erősíti”.¹⁸

¹⁶ XVI. BENEDEK PÁPA San Lorenzo de El Escorial kolostorában elmondott beszéde, 2011. augusztus 19.

¹⁷ VC 81.

¹⁸ Interjú a *L'Osservatore Romano* 2012. február 2-i számában, a szerző fordítása alapján.

A szerzetesek közös erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy a szeretet szüntelen párbeszéde folytatódjon a Misztériummal, bízva abban, hogy ebben rejlik a szeretet megőrzésének titka.

Carlo Maria Martini bíboros híres észrevétele szerint:

„A világnak szüksége van kontemplatív, kritikus, figyelmes és bátor személyekre. Mindez pedig időről-időre új és szokatlan döntéseket kíván. Ehhez olyan figyelemre és beleérzésre van szükség, amely nem pusztán megszokásból vagy közfelfogásból ered, hanem az Úr szavára való odafigyelésből és a Szentléleknek az emberi szívekben végbevitt titokzatos munkálkodásából.”¹⁹

Másképpen szólva, a világnak olyan férfiakra és nőkre van szüksége, akik észreveszik Isten nagylelkű ajándékát, Istenét, aki magához hívja és elküldi őket. Olyan emberekre, akik az Ige tettekre váltói, nem csak hallgatói (vö. Jak 1,22). Olyanokra, akik – akárcsak Mária, a mi Anyánk és példaképünk a hitben – „szívükben megőrzik” az idők és helyek jeleit, amely pedig létezésük középpontja, vagyis az a hely, ahol Isten szava hallatszik. Olyan férfiakra és nőkre, akik tudják, hogyan lehet megőrizni a szeretetet.

(Fazekas Gyöngyvér fordítása)

¹⁹ CARLO MARIA MARTINI: L'uso pastorale della 'lectio divina', in *Communione nella Chiesa e nella società*, Dehoniane, Bologna, 1991, 635–647; a szerző fordítása alapján.